

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **P. N.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2019, č. j. 8 A 107/2019 – 51,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- III.** Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále „městský soud“), kterým nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudního poplatku a nebyl mu ustanoven pro řízení o žalobě zástupce z řad advokátů.

[2] Žalobou podanou u městského soudu se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 25. 4. 2019, č. j. 10.01-000314/19-002, kterým byla zamítnuta jeho žádost o určení advokáta k poskytnutí právní pomoci dle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Současně s podáním žaloby požádal stěžovatel o osvobození od soudního poplatku a ustanovení advokáta.

[3] Městský soud konstatoval, že stěžovatel sice splňuje podmínku nemajetnosti dle § 36 odst. 3 s. ř. s., nicméně dospěl současně k závěru, že návrh stěžovatele je zjevně neúspěšný, neboť ze strany žalované nemohlo být jeho žádosti zjevně vyhověno.

[4] Ze správního spisu městský soud ověřil, že stěžovatel požádal dne 27. 3. 2019 žalovanou o ustanovení advokáta dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve věci: „*ústavní stížnost na ignoraci obecných soudů prvního a druhého stupně se zabývat ustanovením advokáta, jenž bylo rozhodnuto místně nepřislusným soudem.*“ Žalovaná žádosti nevyhověla s tím, že o stejné žádosti (s tímž předmětem) rozhoduje již opakovaně (viz rozhodnutí ze dne 12. 3. 2019); podání další žádosti se stejným předmětem, proto vyhodnotila tak, že stěžovatel zjevně bezdůvodně uplatňuje své právo (§ 18c odst. 5 zákona o advokacii).

[5] Městský soud dospěl k závěru, že žaloba je zjevně neúspěšná, jelikož stěžovatel napadá rozhodnutí, kterým byla žádost stěžovatele o ustanovení advokáta zamítnuta z důvodu, že o téže žádosti již bylo rozhodnuto, přičemž ze znění popisu věci je zjevné, že se předmětná žádost týká stejného předmětu, jako žádost ze dne 26. 3. 2019. Obě žádosti byly ve správním spise založeny. Městský soud neshledal splnění podmínek pro aplikaci § 36 odst. 3 s. ř. s.

[6] Proti usnesení městského soudu podal stěžovatel kasační stížnost. V ní namítá, že závěr soudu o neúspěšnosti návrhu není správný a že žalovaná v napadaném rozhodnutí neuvádí celou pravdu. Dále popisuje jednotlivé žádosti pod č. 169, 314 a 407.

[7] Žalovaná odkázala na obsah správního spisu a navrhla kasační stížnost zamítnout.

[8] V usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, Nejvyšší správní soud konstatoval, že „[v] případech rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce (ale i o jiných procesních návrzích) totiž považuje za nejpodstatnější, že se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Jestliže je tedy poplatková povinnost spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní“ kasační stížnosti, nevzniká podáním takové kasační stížnosti stěžovateli nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zapláceno (případně se tato otázka řeší). [...] Výše uvedené závěry se pak promítají i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele. Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Z výše uvedených závěrů vyplývá, že stěžovatel není povinen platit soudní poplatek za projednávanou kasační stížnost; není ani povinen být v tomto řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Stěžovatel však výslovně o přidělení advokáta požádal, Nejvyšší správní soud se proto zabýval tím, zda ustanovení zástupce stěžovateli z hledisek ochrany jeho práv je nezbytně nutné. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není, neboť předmětem řízení není žádná složitá právní otázka, z kasační stížnosti je zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá a proti čemu brojí; Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího, na základě podkladů obsažených v předloženém soudním spise, rozhodnout. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení před kasačním soudem zamítl.

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu a z důvodů dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10] V žalobě stěžovatel především činil sporným závěr žalované, že se jednalo o opakované rozhodování téže žádosti, resp. o stejném předmětu žádosti. Tvrdil, že rozhodnutí žalované je zmatečné, uvádí, že pokud žalovaná rozhodovala o totožném předmětu žádosti pod č. j. 10.01 - 000407/19-002, jednalo se o žádost k poskytnutí právní služby s jiným předmětem (pro jiné řízení), protože zatímco rozhodnutí č. j. 10.01-000407/19-002 se týkalo jeho žádosti o určení advokáta ve věci domovní prohlídky, tak rozhodnutí č. j. 10.01-000314/19-002 se týkalo jeho žádosti o určení advokáta ve věci rozhodnutí soudu o ustanovení advokáta místně nepřislušným soudem.

[11] Žalovaná ve vyjádření k žalobě podrobně popsala a doložila obsah obou žádostí stěžovatele spisem, z něhož vyplynulo, že podané žádosti byly zcela totožné; obsahem spisu jsou i samotné žádosti, o jejichž shodě není pochyb. Stěžovatel používá stejný formulář žádostí, obsah mění pouze přeškrtnutím některých částí textu. V daném případě stěžovatel v nově podané žádosti zaškrtnl zcela shodný text, jak učinil již dříve. Není tedy pravdou, byť v kasační stížnosti u každé ze svých označených žádostí stěžovatel uvádí jiný text žádosti, že jednou by žádal ve věci „domovní prohlídky“ a jednou ve věci „ustanovení advokáta nepřislušným soudem“. Nelze žalované vyčítat, za situace, kdy stěžovatel zcela jednoznačně v používaném formuláři žádosti vymezil, byť zřejmě vlastní nepozorností, zaškrtnutím příslušného textu zcela shodný předmět žádosti, že jej nevyzývala k odstranění vad či nedomýšlela za něj, v jaké věci stěžovatel skutečně zamýšlí o ustanovení advokáta požádat.

[12] Nejvyšší správní soud podotýká, jak ostatně přiléhavě uvedl již městský soud, že smyslem právní úpravy individuálního osvobození od soudních poplatků je, aby účastníkům nebylo v opodstatněných případech upíráno právo na přístup k soudu. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody.

[13] Předmětem řízení před kasačním soudem je posouzení, zda městský soud postupoval v souladu se zákonem, když stěžovateli napadeným usnesením nepřiznal osvobození od soudních poplatků, resp. mu neustanovil zástupce z důvodu zjevné neúspěšnosti podané žaloby.

[14] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné uvést, že v řízení o správní žalobě před krajským (zde městským) soudem není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s.) však umožňuje účastníkovi řízení zástupce ustanovit, a to za kumulativního splnění čtyř podmínek: 1) musí být podán návrh na ustanovení zástupce, 2) samotný návrh na zahájení řízení nesmí být zjevně neúspěšný, 3) účastník musí doložit nedostatek prostředků a 4) ustanovení zástupce musí být nezbytně třeba k ochraně jeho práv (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

[15] V posuzované věci městský soud nepochybně majetkové poměry stěžovatele. Aby byly splněny podmínky pro osvobození od soudního poplatku, potažmo stanovení zástupce pro řízení před soudem, je však rovněž třeba splnění ostatních tří podmínek. Nejvyšší správní soud se zcela ztotožnil s názorem městského soudu stran nesplnění podmínky uvedené výše ad 2).

[16] Nejvyšší správní soud k poznámce stěžovatele, že žalovaná nepřipustně ve svém odůvodnění vychází pouze z počtu podaných žádostí, na základě nichž byl stěžovateli opakovaně advokát pro různá řízení ustanoven, z čehož dovozuje zneužívání tohoto institutu stěžovatelem, předně uvádí, že žádost byla zamítnuta z důvodu, že o žádosti ve stejné věci bylo již rozhodováno, nikoli bez dalšího jen z důvodu počtu již podaných žádostí. Neosvobození účastníků vedoucích řadu soudních sporů (zpravidla s ohledem na nízký význam věci pro jejich

životní sféru) nesouvisí s otázkou bezúspěšnosti návrhu, nýbrž vyplývá ze smyslu a účelu institutu osvobození od soudních poplatků (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 101/2011, sp. zn. 8 As 22/2010).

[17] Jak vyplynulo ze soudního spisu, městský soud posoudil (ne)naplnění zákonných podmínek z předloženého správního spisu, z něhož lze jednoznačně neúspěšnost návrhu stěžovatele dovodit.

[18] Pojem „*zjevně neúspěšný návrh*“ obsažený v § 36 odst. 3 s. ř. s. není v zákoně blíže upřesněn, proto Nejvyšší správní soud vymezil ve své judikatuře některé případy, kdy je obsah tohoto pojmu naplněn (viz např. rozsudky ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 - 72, či ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011 - 135). Obecně lze říci, že zjevná neúspěšnost návrhu by měla být zjištělná bez pochyb, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo nutné provést dokazování (blíže viz např. rozsudek ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005 - 105, č. 909/2006 Sb. NSS). Z obdobných hledisek ostatně vychází rovněž judikatura Nejvyššího soudu (viz např. usnesení NS ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 987/2013). Nejvyšší správní soud konstatuje, že městský soud při posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudního poplatku, resp. ustanovení zástupce z řad advokátů, nikterak nevybočil z mezí zákona ani setrvalé judikatury soudů. Pro své rozhodnutí disponoval dostatečnými informacemi, které jsou seznatelné bez nutnosti dalšího dokazování či doplňování ze správního a soudního spisu. S posouzením věci městským soudem se zdejší soud ztotožňuje.

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s.; úspěšné žalované žádné náklady v tomto řízení nevznikly, proto jí Nejvyšší správní soud, byť by jí právo na náhradu nákladů řízení svědčilo, náhradu nákladů nepřiznal.

P o u č e n í: Proti touto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu